

REFERENCE

- Burtovyi, S.V. Khmarni tekhnolohii v osviti: Microsoft, Google, IBM. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: URL: <http://oin.in.ua/osvitni-hmaryimicrosoft-google-ibm-suchasni-instrumenty-formuvannya-osvitnoho-seredovyschanavchalno-doslidnytskoji-diyalnosti-ditej/>
- Hurevych, R. S. (2011) Informatsiini tekhnolohii navchannia: intehrovanyi pidkhid [Tekst] / R.S. Hurevych, M.Iu. Kademiia, M.M. Koziar; za red. Hurevycha R. S. – Lviv : Vyd-vo «SPOLOM», 484 s.
- Kademiia, M. Yu., Shakhina, I. Yu. (2011) Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v navchalnomu protsesi : Navchalnyi posibnyk [Tekst] / Kademiia M.Iu., Shakhina I.Iu. / – Vinnytsia, TOV «Planer». 220 s.
- Liashchenko, K.V. Google-servisy: mozhlyvosti ta perspektyvy vykorystannia u suchasnomu osvitnomu seredovyschi URL: <https://www.psyh.kiev.ua/>
- Prokhorova, O.V. (2013) Khmarni tekhnolohii v naukovo-doslidnii diialnosti mahistriv pedahohichnykh universytetiv. Pedahohichni protses: teoriia i praktyka. Vyp. 4. S. 170-178. ISSN Online: 2312-5829.
- Havrilova L., Katananova Yu. Teoretychni aspekty vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v Ukraini URL: <http://19.zosh.zt.ua/wp-content/uploads/2021/03/poradnyk.pdf>
- URL: <https://futurenow.com.ua/shho-take-google-classroom-yak-neyu-korystuvatysya-yak-pratsyuete-ta-osnovni-mozhlyvosti/>
- URL: <https://phys.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Google-Classroom.pdf>

Oksana Androschuk,

Ukrainian language and literature teacher, Methodist teacher,
deputy director of Odesa Lyceum No. 3 of the Odesa City Council
Odesa, Ukraine

USING THE GOOGLE CLASSROOM WEB SERVICE AND ONLINE TOOLS FOR ORGANIZING DISTANCE LEARNING IN UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE LESSONS

***Abstract.** The development presents material on the expediency of using network technologies in lessons of the Ukrainian language and literature during distance learning, the introduction of new methods based on them, based on the use of modern computer tools, ensuring the access of teachers and students to specific network resources. The advantages of cloud technologies as a way to meet educational needs in acquiring new knowledge are determined. The issue of forms and methods of effective interaction with students during distance learning is highlighted. Attention is focused on the practical activity of students as an effective way of assimilating a significant amount of information.*

The necessary conditions for technical support for the use of cloud technologies during education have been determined.

Key words: Google Classroom, information and communication technologies, Google services, online tools, Learning Apps, Padled.

Дата надходження до редакції: 29.04.2023 р.

© Андрощук О.І., 2023

УДК 37.014.3:061

Остапова Альона Леонтіївна,

учитель української мови та літератури, зарубіжної літератури
вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист
Військово-морський ліцей ім. Володимира Безкоровайного
м. Оdesa, Україна

alena.ostapova@gmail.com

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУР ДЛЯ ТРЕНУВАННЯ ГНУЧКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) ОСОБИСТОСТІ

***Анотація.** У статті наведено огляд методик і технологій для тренування гнучких навичок (soft skills) особистості. Ідеї для конструювання та організації дистанційних уроків (аркуш-алгоритм, інфографіка). Зроблено акцент на розвиток і формування навичок усвідомленого читання – SKILLS на все життя, підготовку учнів до публічного виступу, блогерської діяльності. У статті представлені методи та прийоми, які сприяють формуванню соціального досвіду, готовності до життя у демократичному суспільстві та розвитку творчого мислення у розв'язанні методично-дидактичних проблем.*

Ключові слова: дистанційне навчання, аркуш-алгоритм, публічний виступ, гнучкі навички, компетентності, інфографіка.

Вступ. Потреба людей XXI століття у здатності адаптуватися до стрімких змін й ефективно налагоджувати взаємини у швидкоплинній реальності обумовлює необхідність зосередження шкільної освіти на соціалізації особистості та розвитку людських ресурсів завдяки формуванню в учнів гнучких навичок, що включають у себе вміння переконувати, знаходити підхід до людей, лідирувати, навичок ефективного міжособистісного спілкування, вміння вирішувати конфлікти, працювати в команді, особистісний розвиток, управління часом, ерудованість, креативність, емоційний інтелект.

Всесвітній економічний форум у Давосі у 2020 році вкотре опублікував список із основних 10 навичок майбутнього: активне навчання та навчальні стратегії; розв'язання складних проблем; критичне мислення та аналіз; креативність, оригінальність та ініціативність; лідерство і соціальний вплив; використання технологій та моніторинг; створення технологій та програмування; витривалість, стресостійкість та гнучкість; логічна аргументація, розв'язання проблем і формування ідей.

Тому завдання вчителя – шукати до дітей такий підхід, щоб розвинути всі ці якості. Відтак глибоке знання шкільного предмета буде не основною метою, а ніби «побічним ефектом». Головна ж мета – це всебічний розвиток особистості дитини і її готовність до самостійного осмислення будь-якого матеріалу, тобто до дорослого життя.

Мета даної роботи полягає у розробці методичних матеріалів для розвитку гнучких навичок особистості, а також практичних рекомендацій щодо організації й проведення продуктивних уроків при змішаному навчанні.

Виклад основного матеріалу. Які методики і технології – просто мода, що минає, а які – реально працюють? Метод спроб і помилок – не найкращий варіант у педагогіці.

Чотири потужні методики, які зроблять легшою роботу кожного педагога.

1. Навчати планування та саморегуляції.

Учитель має підказати, які стратегії навчання існують, та навчити обирати найкращу для поставленого завдання (розвиток критичного мислення засобами сучасних методичних інструментів). Добре спрацює особистий приклад. Учителі можуть моделювати власні процеси мислення під час читання тексту або розв'язання проблеми, коментувати, як вони самі аналізують, синтезують, висувають гіпотези, доходять певних висновків, а також як налаштувати себе на оптимальний робочий режим і що підвищує можливості інтелекту дитини.

Важливо також заохочувати учнів ставити собі запитання на кшталт: «Що мені здалося важким на цьому уроці?» і «Що я можу зробити, якщо я застряг на проблемі?» А ще опитувати школярів про їхні плани підготовки до майбутнього тесту, обговорювати та перевіряти ідеї та методи, які відрізняються від їхніх власних.

Педагог має пропонувати дитині набір інструментів для підвищення ефективності процесу навчання (заповнення таблиці «З-Х-Д», картка самооцінювання, взаємоперевірка, питання сусіду, тезовий конспект, лінія оцінювання, плюс-мінус-цікаво, вправа «Прямий ефір» тощо).

2. Розвивати усвідомлення прочитаного

Ми звикли думати, що навчити читати означає розпізнавати літери, склади та слова. Проте надзвичайно важливо, щоб учні будь-якого віку вміли читати активно, з глибоким усвідомленням контексту. Діти та підлітки мають переказувати, узагальнювати ключові моменти (виписати ключові словосполучення, 10 слів про..., 10 асоціацій про..., стань співавтором), відповідати на запитання (і не лише про те, що відбувається, а й про те, про що прямо не вказано, наслідки, мотиви персонажів), заповнювати таблиці порівняння, малювати ментальні карти за текстом, створювати інфографіки. Учні можуть використовувати стратегії мислення, такі як об'єднання ідей чи прогнозування, створювати власні візуальні анотації.

3. Готувати до публічних виступів

Окрім того, щоб навчати читати й писати, школярів варто вчити ще й говорити. Навіть дистанційно люди переходять від повідомлень до виступів на Zoom-конференціях, від публікацій до створення підкастів та відеоматеріалів. Найкраща практика: дискусії, дебати, читання книг вголос, бесіди на певну тему, опрацювання термінів, а також постановка таких запитань, які допомагають учням заглибитися в тему.

Давати завдання для малих груп

Найкращий розмір групи – від 3 до 5 учнів. За словами дослідників, робота учнів у малих групах має позитивний вплив і може бути ефективним підходом для підвищення успішності. Однак уникайте неструктурованої групової роботи – вчителям рекомендують прислухатися та керувати процесами, якщо конструктивної діяльності немає. А ще ретельно розробляти завдання, досить складні, щоб

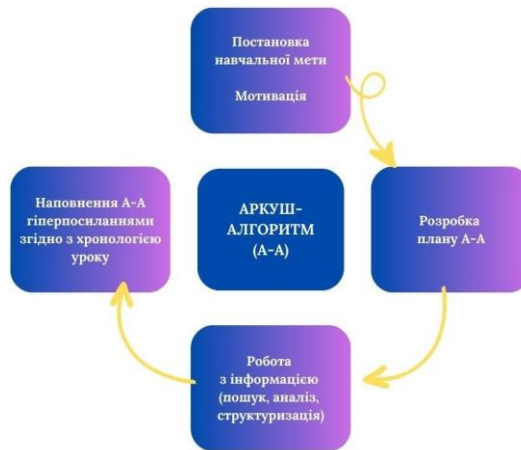
перевищувати можливості одного учня.

Провідною умовою у формуванні особистості із гнучкими навичками визнано педагогіку партнерства; співтворчість і співробітництво вчителя і учня.

Аркуш-алгоритм. Створення. Інструменти.

Нові реалії диктують нові правила. Дистанційне навчання, індивідуалізоване за своєю суттю, не повинно разом з тим виключати можливість комунікації не тільки з викладачем, але і з іншими учнями, співпраці в процесі різного роду пізнавальної і творчої діяльності. Дистанційна освіта – виклик для кожного небайдужого педагога. Учитель має так організувати процес, щоб у будь-який час учень мав доступ до уроку. Аркуш-алгоритм, за яким дуже легко відпрацювати урок, порівняти різні джерела інформації, зекономити час тощо.

При створенні аркуша-алгоритму необхідно враховувати наступне:

- *Мотивація.*

- *Постановка навчальної мети.*

- *Створення передумов до сприйняття навчального матеріалу.* Для створення передумов до сприйняття навчального матеріалу можуть бути корисні допоміжні матеріали, що входять в комплект готового пакету або підготовлені самим викладачем. Можливе проведення попереднього тестування.

- *Подача навчального матеріалу.* Стратегія подачі матеріалу визначається залежно від розв'язуваних навчальних завдань. Важливою проблемою є оформлення кадрів, що подаються на екран дисплея. Необхідно використовувати відомі принципи легкості читання.

- *Зворотний зв'язок.* Цей критерій має ключове значення для учня. Комп'ютер здатний забезпечувати зворотний зв'язок, причому допомога ця може бути індивідуальною.

- *Оцінка.* У ході роботи з комп'ютером учні повинні знати, як вони справляються з навчальним матеріалом. Варто не вказувати кількість неправильних відповідей до остаточного підбиття підсумків. Більшість учнів, як правило, стимулює невелике число завдань, велике число завдань стимулює менше. Найбільш важливим у аркуші-алгоритмі є організація комунікацій "учень – викладач – учні". Для цих цілей рекомендується організація роботи учнів у проєктах чи "навчання у співпраці", дискусії.

При створенні такого аркуша широко використовуються гіпертекстові технології та мультимедійні засоби. Це дозволяє поліпшити подання навчального матеріалу, організувати широкомасштабні дискусії, забезпечити зручний інтерфейс.

Отже, такий аркуш-алгоритм допоможе вчителю забезпечити цікавий і безперервний процес навчання. Вміст аркуша дозволить кожному викладачеві конструювати урок по-своєму, а учневі працювати у зручний для нього час.

Аркуш-алгоритм №1 Українська мова 10 клас

Тема уроку : Іменник. Рід, число, відміна. Практично.

Перебіг аркуша

1. Перевірте свої знання за тестом. Запишіть питання, які виникли після перевірки тесту. (платформа «На урок», «Всеосвіта»)

2. Опрацюйте презентацію, відеоуроки, зробіть конспект, доповніть слайди презентації на гугл-диску власне створеною вправою за темою уроку.

<https://drive.google.com/open?id=1rpQx98f7nFlifH2CvDprnuBXXOzdi7ww>

<https://drive.google.com/open?id=1f6D68S92fsgoEeNMr115Yn-2bDBioFID>

3. Не забувайте відпочивати від ПК, робіть руханку

<https://drive.google.com/open?id=1JrUfd2UKARdxQes3WtlCR0uVDZDgeQda>

4. Інструктаж д/з:
 - До фігурок створити хмари слів (ч.р., ж.р.)
 - Заповнити таблицю «Відміни іменників», навести власні приклади
5. Зворотний зв'язок

Ваша презентація на класрум з виконаними завданнями, хмари слів, заповнена таблиця.

Аркуш-алгоритм №2 Українська література 11 клас

Тема уроку: Григор Тютюнник «Три зозулі з поклоном». Коротко про письменника і його творчість.

«Вічна» тема «любовного трикутника» в новітній інтерпретації. Образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивисує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу.

Зміщення часових площин як художній засіб. Роль художньої деталі в розкритті характеру, ідеї.

1. Як ви розумієте слова Василя Симоненка?

Мені здається, – може, я не знаю,
 Було і буде так у всі часи:
 Любов, як сонце, світу відкриває
 Безмежну велич людської краси

В. Симоненко

Як епіграф, на вашу думку, допоможе зрозуміти тему уроку?

2. Запишіть дату, тему уроку, дайте відповіді на питання (3-4 речення в зошиті).

3. Прочитайте вірш Ліни Костенко, поміркуйте над змістом. Про образ любові як втілення високої християнської цінності, яка вивисує людину над прагматичною буденністю, очищає її душу, проблему «любовного трикутника», невмирущість і неосудність великого почуття, красу людської душі.

Розкажу тобі думку таємну,
 дивний здогад мене обпік:
 я залишуся в серці твоєму
 на сьогодні, на завтра, навік...

Ліна Костенко

4. Розгорнута відповідь (зошит)

5. КОНСПЕКТ. Життя і творчість Г. Тютюнника. Творча історія новели «Три зозулі з поклоном»

<http://ukrclassic.com.ua>

<http://ukrclassic.com.ua/katalog/t/tyutyunnik-grigir/909-grigir-tyutyunnik-biografiya> <http://narodna-osvita.com.ua/1566-grigr-tyutyunnik-tri-zozul-z-poklonom-analz-tvoru-kritika.html>

6. Словникова робота: *новела, модернізм, неореалізм, художня деталь*. Прочитати, уміти відповідати на питання.

7. Прочитати новелу «Три зозулі з поклоном». Робота з текстом новели. Аналіз новели заалгоритмом «Піраміда»

Відповідаймо!

- Чому так чекала на листи із Сибіру «маленька Марфа»?
- Чи викликала вона осуд оточуючих, кохаючи чужого чоловіка? Чому?
- Як ставилася Софія до Марфи? Чи можна жінок назвати суперницями?
- Що відчував до Марфи Михайло?
- Про які риси характеру чоловіка це свідчить?
- Що розповідав у листах Михайло про своє перебування в Сибіру?

8. Знайдіть приклади художньої деталі в тексті «Три зозулі з поклоном» та випишіть.

9. Випишіть цитати до образів Михайла, Софії, Марфи, Карпа.

10. Вправа «Обери позицію» (5-7 речень). Кому з героїв новели ви співчуваєте? Чому? Обґрунтуйте вибір. Чи актуальний твір Г. Тютюнника сьогодні? (можна записати голосовеповідомлення – класрум).

11. Домашнє завдання.

- Скласти мотрійку (3) - В. Симоненко, Д. Павличко, Г. Тютюнник.
- Скласти «хмаринку тегів» до характеристики персонажа, що найбільше вразив.

Практичні вправи для розвитку навичок публічного виступу

Дієвими інструментами педагога є квести, вправи: «Інтерв'ю з письменником», «Кредо письменника», «Стань співавтором», «Склади пазл», завдання «Знайди цікаве поза інформацією підручника», «Склади історію», «Лови помилку», «В'язанка», «Прямий ефір», робота з картками «Писати легко», «Говорити легко й невимушено».

Діти «живуть» у соцмережах, тож учителю необхідно і тут співпрацювати з вихованцями. Рекомендовано прийом «Прямий ефір».

Застосування прийому «Прямий ефір»:

I варіант

Перевірка домашнього завдання : за 1,5-2 хв. провести прямий ефір , відповідаючи на питання:

- Що О. Довженко розповів тобі про Другу світову війну і про наш народ у своєму «Щоденнику»?
- Розкажи про неймовірного шістдесятника Дмитра Павличка і його вірші-пісні? Прорекламуй рядки, які тебе вразили.

II варіант

Адаптуй літературного героя до блогерської діяльності.

Наприклад: Я, Марічка Гутенюк, люблю творчість М.Коцюбинського (...), йду на шоу «Голос країни», підтримайте мене! Я хочу, щоб на всю країну звучали авторські гуцульські коломийки, співаночки, далі цитата, що Марічка знає їх безліч (...), завжди прийду на допомогу, бо знаюся на травах, тож народна медицина – це моє, а ще я зі своїм коханим Іваном зіграла у фільмі «Тіні забутих предків» відомого кінорежисера-шістдесятника С. Параджанова тощо, Іван – фермер, знахар (...).

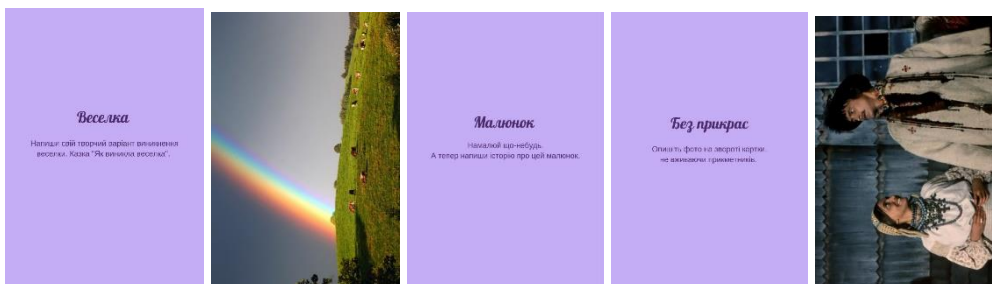
Вправа «В'язанка»

Це створення невеличкого зв'язного тексту на основі не пов'язаних за змістом слів, які використовувалися на уроці в словниковому диктанті, у будь-якій вправі або надати інший набір слів, не зв'язаних за значенням. Ще один варіант – синонімічний ряд до будь-якого фразеологізму (кури не клюють, хоч греблю гати...)+ синонімічний ряд фразеологізму-антоніма (із заячий хвіст, кіт наплакав...) – зв'язна історія.

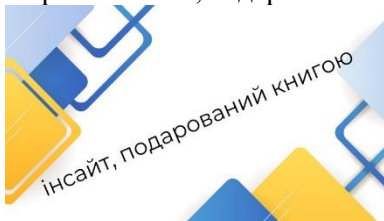
Вправа «Зробити з мухи слона» (обростання тексту, сторітелінг)

Вправа «4 хвилини»

Робота з картками «Говорити легко й невимушено»

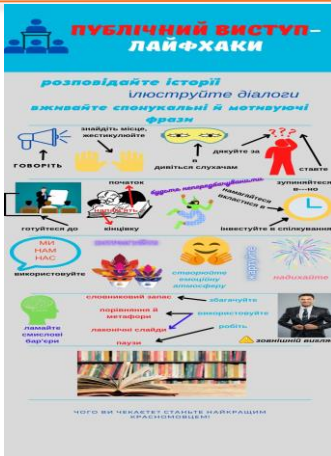

Картка «Інсайт, подарований книгою»

Перший варіант використання

- Кожен продумає відповідь і запише – 1 хв.
- Розкажи сусіду -1 хв (пара)
- Розкажи сусіду про сусіда (четвірка) – 1 хв
- Розкажи всім (хтось один розповідає те, що запам'ятав, але у формі зв'язного тексту) – 1 хв.

Другий варіант використання На тренінгу вправа «Криголами». Інфографіка
 Інфографіка – це унікальний інструмент подачі великого обсягу візуалізованої інформації за 1-2 хв.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- URL: <https://osvitoria.media/news/svitovyj-ekonomichnyj-forum-nazvav-top-10-navychok-majbutnogo/>
 Пометун О. Урок, що розвиває критичне мислення» URL: <https://www.criticalthinking.expert/usi-materialy/urok-shho-rozvyvaye-krytychne-myslennya-struktura-i-metody-chastyna-i/>
 Методи навчання, про які має знати кожен викладач URL: <https://buki.com.ua/news/metodi-navchannya-pro-yaki-mae-znaty-kozhnij-vykladach/>
 Пометун, О. Як розвивати критичне мислення в учнів. <https://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/>
 Пометун, О. (2020) Урок, що розвиває критичне мислення (70 методів в одній книзі): навчально-методичний посібник. Київ <https://www.criticalthinking.expert/shop/elektronna-urok-shho-rozvyvaye-krytychne-myslennya-70-metodiv-v-odnij-knyzi/>
 Степура Андрій (2021) WOW-виступ по-українськи, Х.: «Моноліт Bizz» <https://bizz.monolith.in.ua/download/wow-vystup-fragment.pdf>
 Ружицький, Р. (2019) Красномоvecь. На правах рукопису <https://krasnomovec.club/author/ryслиk/>
 Садкіна, В. І. (2020) Усвідомлене читання – skills на все життя. Х.: Видавнича група "Основа"
 Пелагейченко, М. Л. (2020) Урок твоєї мрії: плануємо, мотивуємо, проводимо. Х.: Видавнича група «Основа»
 Олена Пометун (2019) Запитання на уроці: Навіщо? До кого? Як і про що? К.: <https://www.criticalthinking.expert/book-criticalthinking/zapytannya-na-urotsi-navishho-do-kogo-yak-i-pro-shho.pdf>
 Керол Флемінг (2021) Говорити легко та невимушено. Х.: Клуб сімейного дозвілля
 Ольга Андріяшко (2020) Набір творчих карток “Писати легко”
<https://osvitoria.media/news/svitovyj-ekonomichnyj-forum-nazvav-top-10-navychok-majbutnogo/>
 Pometun O. Urok, shcho rozvyvaie krytychne myslennia» <https://www.criticalthinking.expert/usi-materialy/urok-shho-rozvyvaye-krytychne-myslennya-struktura-i-metody-chastyna-i/>
 Metody navchannya, pro yaki maie znaty kozhen vykladach <https://buki.com.ua/news/metodi-navchannya-pro-yaki-mae-znaty-kozhnij-vykladach/>
 Pometun, O. Yak rozvyvaty krytychne myslennia v uchniv. <https://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/>
 Pometun, O. (2020) Urok, shcho rozvyvaie krytychne myslennia (70 metodiv v odnii knyzi): navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv <https://www.criticalthinking.expert/shop/elektronna-urok-shho-rozvyvaye-krytychne-myslennya-70-metodiv-v-odnij-knyzi/>
 Stepura Andrii (2021) WOW-vystup po-ukrainsky, Kh.: «Monolit Bizz» <https://bizz.monolith.in.ua/download/wow-vystup-fragment.pdf>
 Ruzhytskyi, R. (2019) Krasnomovets. Na pravakh rukopysu <https://krasnomovec.club/author/ryслиk/>
 Sadkina, V. I. (2020) Usvidomlene chytannia – skills na vse zhyttia. Kh.: Vydavnycha hrupa "Osnova"
 Pehaheichenko, M. L. (2020) Urok tvoiei mrii: planuiemo, motyvuiemo, provodymo. Kh.: Vydavnycha hrupa «Osnova»
 Olena Pometun (2019) Zapytannia na urotsi: Navishcho? Do koho? Yak i pro shcho? K.: <https://www.criticalthinking.expert/book-criticalthinking/zapytannya-na-urotsi-navishho-do-kogo-yak-i-pro-shho.pdf>
 Kerol Fleming (2021) Hovoryty lehko ta nevyvusheno. Kh.: Klub simeinoho dozvillia
 Olha Andriashko (2020) Nabir tvorchykh kartok “Pysaty lehko”

Alona Ostapova,
Ukrainian Language and Literature teacher and
the World's Literature Teacher,
Teacher-Methodologists, higher category,
Naval Lyceum named after vice admiral Volodymyr Bezkorovainyi,
Odesa, Ukraine
alena.ostapova@gmail.com

**METHODICAL TOOLKIT OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE
TEACHER AND THE WORLD'S LITERATURE TEACHER FOR TRAINING PERSONALITY'S
SOFT SKILLS**

Abstract. *The article provides an overview of methods and technologies for training flexible skills (soft skills) of an individual. Ideas for designing and organizing distance lessons (algorithm sheet, infographic). Emphasis is placed on the development and formation of conscious reading skills - SKILLS for life, preparing students for public speaking, blogging activities. The article presents methods and techniques that contribute to the formation of social experience, readiness for life in a democratic society, and the development of creative thinking in solving methodological and didactic problems.*

Key words: *distant learning, sheet-algorithm, public speech, flexible skills, competences, infographic.*

Дата надходження до редакції: 29.04.2023 р.

© Остапова А. Л, 2023